

**Skupština Crne Gore
Parlamentarni institut
Istraživački centar**

Istraživački rad:

Kratka informacija o toku pregovora Islanda sa Evropskom unijom

Podgorica, septembar 2015. godine

Broj: 14/2015

Klas. br: 00-52/15-

Datum: septembar 2015. godine

Pripremio: Istraživački centar – Parlamentarni institut

*Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore.

**Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.

SADRŽAJ

UVOD	4
1. ZAHTJEV ZA ČLANSTVO ISLANDA U EVROPSKOJ UNIJI	5
1.1 Odnosi Evropske unije i Islanda prije podnošenja zahtjeva za članstvo	5
1.2 Zaključci i preporuke Evropske komisije u vezi sa zahtjevom Islanda za članstvo u EU.....	6
2. GLAVNI NALAZI IZ IZVJEŠTAJA O NAPRETKU ISLANDA ZA 2011. i 2012. GODINU..	7
3. PREGOVORI O PRISTUPANJU ISLANDA EVROPSKOJ UNIJI	9
PRILOG: KLJUČNI DATUMI U PROCESU PRISTUPANJA ISLANDA EVROPSKOJ UNIJI	14
IZVORI INFORMACIJA	15

UVOD

Island je zahtjev za članstvo u Evropskoj uniji podnio 17. jula 2009. godine, za vrijeme predsjedavanja Švedske Savjetu EU, shodno čemu je Savjet zatražio od Komisije da dostavi mišljenje u vezi sa zahtjevom za članstvo, u skladu sa procedurom predviđenom Ugovorom o Evropskoj uniji¹. Podnošenje zahtjeva za članstvo Islanda bilo je zasnovano na parlamentarnoj rezoluciji, usvojenoj 16. jula 2009. godine, kojom je Vlada ovlaštena da podnese zahtjev i, nakon završetka pregovora, održi državni referendum o članstvu u Evropskoj uniji. Parlamentarno mišljenje obezbijedilo je Vladi važne parametre u pogledu pripreme i organizacije procesa pristupanja. Naime, u rezoluciji su identifikovani i opisani važni interesi Islanda, uključujući ribarstvo, okosnicu islandske ekonomije, poljoprivredu i regionalne poslove, obnovljive izvore energije, javne usluge i socijalnu politiku.²

U Mišljenju o zahtjevu za članstvo Islanda u Evropskoj uniji, dostavljenom 24. februara 2010. godine, Evropska komisija analizirala je zahtjev Islanda u pogledu kapaciteta zemlje da ispunji kriterijume utvrđene na sastanku Evropskog savjeta u Kopenhagenu 1993. godine. U tom smislu, Komisija je dala pregled ondašnje situacije i srednjoročnu perspektivu Islanda u pogledu članstva.

Na osnovu pozitivnog mišljenja Komisije u februaru 2010. godine, Savjet je u junu iste godine donio odluku da se otvore pregovori o pristupanju Islanda Evropskoj uniji. Pregovori o pristupanju trajali su od juna 2011. godine do juna 2013. godine kada je Island donio odluku o njihovom prekidu. Vlada Islanda je 12. marta 2015. godine podnijela zahtjev Evropskoj uniji da Island ukloni sa liste zemalja kandidata za članstvo u EU.

Cilj ovog rada je predstavljanje kratke informacije u vezi sa pregovorima o pristupanju Islanda Evropskoj uniji, odnosno pregovaračkim poglavljima koja su zatvorena, privremeno otvorena tokom pregovora, kao i onima koja nijesu otvorena odnosno za koja su dostavljene ili nijesu dostavljene pregovaračke pozicije, te u tom kontekstu sagledavanje razloga zbog kojih su pregovori suspendovani 2013. godine. Osim toga, u radu su narativno predstavljene informacije u vezi sa sadržajem odnosa Evropske unije i Islanda prije podnošenja zahtjeva za članstvo, zaključci i preporuke Evropske komisije u vezi sa zahtjevom Islanda za članstvo u EU, kao i tabelarni prikaz ključnih datuma u procesu pristupanja Islanda Evropskoj uniji.

Informacije sadržane u ovom radu zasnivaju se na relevantnim izvorima informacija o ovoj tematici, kao što su zvanične internet stranice Ministarstva vanjskih poslova Islanda, Evropske unije, kao i publikacije stručnih udruženja i akademski radovi.

---

¹ Član 49 Ugovora o Evropskoj uniji predviđa da svaka država koja poštuje vrijednosti propisane članom 2 Ugovora i koja je posvećena njihovoj afirmaciji može podnijeti zahtjev za članstvo u Evropskoj uniji. Evropski parlament i parlamenti država članica moraju biti obaviješteni o tom zahtjevu. Država ponosilac zahtjeva upućuje zahtjev Savjetu koji odlučuje jednoglasno nakon savjetovanja sa Komisijom i nakon dobijanja saglasnosti Evropskog parlamenta koji odlučuje većinom svojih članova. Uzimaju se u obzir kriterijumi pristupanja koje je utvrdio Evropski savjet. *Consolidated version of the Treaty on European Union, OJ C 326, 26.10.2012*
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012M/TXT> (pristupljeno 8.9.2015)

² Ministry of Foreign Affairs, Iceland's Application for Membership of the EU – Factsheet, July 2010
http://www.mfa.is/media/MFA_pdf/Factsheet---Iceland%27s-Application-to-the-EU---July.pdf
(pristupljeno 8.9.2015)

1. ZAHTJEV ZA ČLANSTVO ISLANDA U EVROPSKOJ UNIJI

1.1 Odnosi Evropske unije i Islanda prije podnošenja zahtjeva za članstvo³

*Podnošenje zahtjeva Islanda za članstvo u EU označilo je spremnost ove zemlje da preduzme naredni logičan korak u jačanju dugotrajnog odnosa sa Evropskom unijom budući da je evropska integracija Islanda započela članstvom u Evropskom udruženju za slobodnu trgovinu, 1970. godine. Osim toga, kao član Evropskog ekonomskog prostora i Šengen zone, Island je već prihvatio značajan dio *acquis-a*, dijelio osnovne vrijednosti i interese Evropske unije, te imao za cilj da doprinese obezbjeđivanju mira i prosperiteta građana u Evropi.⁴*

Island je postao nezavisna republika 17. juna 1944. godine. Saradnja između Islanda i Evropske unije u različitim oblastima postoji duže od 40 godina, s obzirom na to da se Island pridružio Evropskom udruženju za slobodnu trgovinu 1970. godine i postao potpisnik Sporazuma o Evropskom ekonomskom prostoru 1994. godine. Pristupanje Evropskom ekonomskom prostoru obezbijedilo je okvir za redovne sastanke Islanda i Evropske unije na političkom nivou, uključujući sastanke ministara vanjskih poslova u okviru Savjeta Evropskog ekonomskog prostora, dva puta godišnje.

Učešće u jedinstvenom tržištu tokom perioda dužeg od 15 godina kroz Sporazum o Evropskom ekonomskom prostoru omogućilo je Islandu da usvoji značajan dio zakonodavstva EU. Tijelo Evropskog udruženja za slobodnu trgovinu za nadzor redovno je pratilo postignute rezultate Islanda u okviru Sporazuma o Evropskom ekonomskom prostoru, pri čemu je Island generalno ostvarivao zadovoljavajuće rezultate u izvršavanju svojih obaveza. Međutim, identifikovani su neki nedostaci koje je trebalo ispraviti u početnoj fazi, naročito u oblastima kao što su finansijske usluge, bezbjednost hrane i slobodno kretanje kapitala.

Redovni sastanci između Evropskog parlamenta i odbora poslanika zemalja članica Evropskog udruženja za slobodnu trgovinu počeli su da se održavaju od 1981. godine. Od stupanja na snagu Sporazuma o Evropskom ekonomskom prostoru ovi odnosi su institucionalizovani u okviru Zajedničkog parlamentarnog odbora Evropskog ekonomskog prostora. Osim toga, bilateralni sastanci između islandskih parlamentaraca i poslanika Evropskog parlamenta održavani su na redovnoj osnovi.

Island je bio integrisan u EU i kroz potpisivanje Šengenskog sporazuma, čije odredbe je počeo da primjenjuje od 2001. godine. To je značilo da je Island ukinuo granične kontrole sa drugim zemljama Šengen zone. Počela je primjena zajedničkih pravila i procedura kada su u pitanju vize za kratke boravke i vanjske granične kontrole. Island je učestvovao u saradnji i koordinaciji između policijskih službi i pravosudnih organa u okviru Šengen zone.

Island je potpisnik Dablinske regulative kojom su utvrđeni kriterijumi i mehanizmi za upravljanje zahtjevima tražilaca azila.

U pogledu trgovinskih odnosa, Island je postao potpisnik Opšteg sporazuma o carinama i trgovini 1968. godine i jedan od osnivača Svjetske trgovinske organizacije. Osim što je dio Evropskog udruženja za slobodnu trgovinu i Sporazuma o Evropskom ekonomskom prostoru,

---

³ European Commission, Opinion on Iceland's application for membership of the European Union, Relations between EU and Iceland, Brussels, 24 February 2010

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2010/is_opinion_en.pdf (pristupljeno 8.9.2015)

⁴Ministry of Foreign Affairs, Iceland's Application for Membership of the EU – Factsheet, July 2010

http://www.mfa.is/media/MFA_pdf/Factsheet---Iceland%27s-Application-to-the-EU---July.pdf

(pristupljeno 8.9.2015)

Island ima sporazume o slobodnoj trgovini, uz komplementarne bilateralne sporazume o osnovnim poljoprivrednim proizvodima, sa nizom trećih zemalja u okviru Evropskog udruženja za slobodnu trgovinu.

Nakon podnošenja zahtjeva za članstvo, Komisija je predložila da Island bude korisnik pretpristupne finansijske podrške u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć budući da takva podrška ima za cilj izgradnju institucija i kapaciteta za nesmetanu primjenu pravne tekovine EU, naročito u oblastima koje nijesu dio Evropskog ekonomskog prostora, i to uglavnom kroz Instrument za razmjenu informacija o tehničkoj pomoći (TAIEX) i tvining program.

1.2 Zaključci i preporuke Evropske komisije u vezi sa zahtjevom Islanda za članstvo u EU

Evropska komisija je u Mišljenju o zahtjevu za članstvo Islanda u Evropskoj uniji predložila otvaranje pregovora, navodeći niz zaključaka i preporuka koji su predstavljeni u nastavku teksta.

„Island je parlamentarna republika sa duboko ukorijenjenom tradicijom predstavničke demokratije. Islandske institucije su efikasne i poštuju ograničenja svojih nadležnosti, ustavno-pravni poredak je stabilan, a vladavina prava i poštovanje ljudskih prava su garantovani. Islandski organi treba da ulože dodatne napore u cilju jačanja nezavisnosti pravosuđa, naročito u pogledu postupka imenovanja sudija. Osim toga, Komisija navodi da je potrebno ojačati mehanizme za sprečavanje sukoba interesa. U suštini, Komisija smatra da zemlja ispunjava političke kriterijume koje je Evropski savjet utvrdio u Kopenhagenu 1993. godine.

U pogledu ekonomskih kriterijuma, smatra se da Island funkcioniše kao tržišna ekonomija. Funkcionisanje tržišta ozbiljno je pogođeno makroekonomskim neravnotežama i pojedinim strukturnim i regulatornim slabostima, koje su pojačane globalnom ekonomskom i finansijskom krizom. U cilju rješavanja postojećih slabosti, potrebno je strogo primjenjivati utvrđene mjere reformi. Zemlja je, prije krize, pokazala da je u stanju da izdrži pritisak konkurencije i tržišnih snaga unutar Evropskog ekonomskog prostora. Imajući ovo u vidu, Island bi trebalo da bude u stanju da se nosi sa pritiscima konkurencije i tržišnim snagama unutar Unije u srednjoročnom periodu, pod uslovom da brzo sprovodi neophodne mjere u okviru politika i strukturne reforme.

Island ostvaruje generalno zadovoljavajuće rezultate u izvršavanju svojih obaveza u okviru Evropskog ekonomskog prostora, čiji je član od 1994. godine. Dobro je pripremljen da preuzme obaveze članstva u srednjem roku, posebno u oblastima koje su obuhvaćene Evropskim ekonomskim prostorom, i, na putu ka pristupanju, Island treba da nastavi da ispunjava te obaveze. Osim toga, potrebno je da nastavi napore u cilju usklađivanja zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, te da obezbijedi njegovo sprovođenje.

Ulaganje ozbiljnih napora biće potrebno u oblasti ribarstva, poljoprivrede i ruralnog razvoja, životne sredine, slobodnog kretanja kapitala, i finansijskih usluga kako bi se ispunili kriterijumi za pristupanje.“⁵

U svjetlu navedenih razmatranja, Komisija je dala pozitivno mišljenje i predložila otvaranje pregovora sa Islandom.

---

⁵ European Commission, Opinion on Iceland's application for membership of the European Union, Conclusion and Recommendation, Brussels, 24 February 2010
http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2010/is_opinion_en.pdf (pristupljeno 8.9.2015)

2. GLAVNI NALAZI IZ IZVJEŠTAJA O NAPRETKU ISLANDA ZA 2011. I 2012. GODINU

U Izvještaju o napretku Islanda⁶ (*Progress Report*) za 2011. godinu Evropska komisija ocijenila je cjelokupan napredak Islanda u godini tokom koje je kompletiran proces skrininga, i tokom koje su održane tri međuvladine konferencije na kojima je otvoreno ukupno 11, a zatvoreno osam pregovaračkih poglavlja. Kada su u pitanju **politički kriterijumi**, u izvještaju se ocjenjuje kako su islandske institucije stabilne i garantuju vladavinu prava. Sudska vlast ocijenjena je kao „visokog standarda“, javna administracija efikasna i nezavisna od političkih uticaja, dok je poštovanje ljudskih i manjinskih prava garantovano zakonima i primijenjeno u praksi. Konstatuje se i napredak u cilju jačanja uloge Parlamenta, naročito po pitanju nadzorne funkcije, kao i poboljšanja njegove efikasnosti.

Takođe, državna administracija u ovom periodu je dodatno konsolidovana (npr. broj ministarstava je smanjen sa 12 na 10), dok se najavljuju dalji koraci sa ciljem povećanja efikasnosti državne uprave. Posebno je naglašen i napredak u oblasti borbe protiv korupcije. Kada je u pitanju podrška političkih partija i građana pristupanju EU, u izvještaju se napominje značajna podijeljenost islandskog društva, kao i postojanje intenzivne javne debate o ovom pitanju.

Što se tiče **ekonomskih kriterijuma**, iako se Island smatra funkcionalnom tržišnom ekonomijom, izvještaj navodi trenutnu posvećenost islandske ekonomske politike stabilizaciji ekonomije nakon recesije izazvane kolapsom bankarskog sektora. Naglašava se uloga MMF-a u stabilizaciji islandske ekonomije, kao i dobra saradnja između ove institucije i islandske vlade. Konstatuje se i postojanje širokog političkog konsenzusa o ključnim principima tržišne ekonomije, kao i očuvanju države blagostanja.⁷ Pravni sistem Islanda podržava povoljnu investicionu klimu, garantujući svojinska prava i obezbjeđujući jasan i stabilan pravni okvir koji omogućava ekonomsko djelovanje u uslovima pravne sigurnosti.

Međutim, ranjivost privatnog sektora predstavlja prepreku bržem oporavku domaće tražnje, dok banke nastavljaju da pate od slabog kvaliteta aktive. Refinansiranje bankarskog sektora je gotovo kompletirano, iako se naglašava potreba daljeg operativnog i finansijskog restrukturiranja sa ciljem konsolidacije bankarskog sektora. Takođe, napominju se problemi nezaposlenosti, kao i visoke zaduženosti fizičkih i pravnih lica.

Generalni nivo spremnosti Islanda da ispuni zahtjeve po pitanju zakonodavstva EU ocijenjen je kao dobar, s obzirom na učešće ove države u Evropskom ekonomskom prostoru i Šengenskom sporazumu. Visok stepen usklađenosti postoji u velikom dijelu poglavlja, naročito onim koja su već pokrivena ovim sporazumima. Međutim, Izvještaj o napretku za 2011. naglašava očekivanja zvaničnika EU o predstojećim *teškim pregovorima* u sljedećim oblastima: slobodno kretanje kapitala, ribarstvo, poljoprivreda i ruralni razvoj, zaštita životne sredine, regionalna politika i bezbjednost hrane.

---

⁶ Iceland 2011 Progress Report
http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2011/package/is_rapport_2011_en.pdf
(pristupljeno 7.9.2015)

⁷ eng. *welfare state*

U Izvještaju o napretku Islanda za 2012. godinu⁸ zaključuje se kako ova država nastavlja da u potpunosti ispunjava političke kriterijume za članstvo u EU, da se može smatrati funkcionalnom tržišnom ekonomijom, te da je značajno odmakla u pripremama za članstvo. U izvještaju se konstatuje dobar napredak pristupnih pregovora, uprkos činjenici da je pitanje članstva i dalje predmet žustre javne debate u samoj zemlji. Ipak, Komisija je izrazila uvjerenje da će EU uspjeti da predstavi pregovarački paket koji će uzeti u obzir sve specifičnosti Islanda istovremeno uzimajući u obzir principe i pravnu tekovinu EU (*acquis communautaire*).

U Izvještaju za 2012. konstatuje se da Island ispunjava **političke kriterijume** za članstvo u EU. Slično kao i u prethodnom izvještaju, Island je okarakterisan kao funkcionalna demokratija sa jakim institucijama i dugom tradicijom predstavničke demokratije. Pravosudni sistem zadržao je visok standard, dok država obezbjeđuje kontinuirano jačanje ionako visokog nivoa zaštite osnovnih ljudskih prava. Naglašeni su naporu za jačanje nadzorne uloge parlamenta, u vidu uspostavljanja stalnog odbora za ustavna pitanja i kontrolu izvršne vlasti. Takođe, Izvještaj navodi dodatni napredak u funkcionisanju već efikasne islandske državne administracije i jačanju zakonodavnog okvira za borbu protiv korupcije.

Što se tiče **ekonomskih kriterijuma**, Izvještaj za 2012. potvrđuje prethodne nalaze o Islandu kao funkcionalnoj tržišnoj ekonomiji, ali konstatuje i značajan napredak u odnosu na prethodnu godinu. Navodi se kako se nastavlja oporavak ekonomije od posljedica recesije, kao i da ekonomski rast premašuje očekivanja. Ipak, Komisija naglašava visok nivo privatnog i javnog duga, kao i stopu nezaposlenosti koja je uprkos padu u odnosu na prethodnu godinu još uvijek na visokih 7%. Nastavljena je stabilizacija finansijskog sektora, iako ostaju značajne neizvjesnosti po pitanju kvaliteta aktiva banaka. Poseban izazov predstavljalo je uklanjanje barijera za slobodno kretanje kapitala, iako su uzeti u obzir naporu usmjereni ka njihovom postepenom uklanjanju.

Generalna spremnost Islanda da ispuni zahtjeve zakonodavstva Evropske unije i u Izvještaju za 2012. ocijenjena je kao dobra u najvećem broju pregovaračkih poglavlja. Komisija je pohvalila napredak u određenom broju oblasti, te početak priprema Islanda u ključnim oblastima poput poljoprivrede i regionalne politike. Međutim, u Izvještaju se navode i određeni problemi, naročito u sljedećim oblastima: finansijske usluge, poljoprivreda i ruralni razvoj, zaštita životne sredine, ribarstvo, slobodno kretanje kapitala, te porezi i carine. Takođe, Komisija zahtijeva posebne napore kako bi bili obezbijeđeni neophodni administrativni i finansijski resursi za pravovremeno usvajanje i primjenu zakonodavstva Evropske unije.

---

⁸ Iceland 2012 Progress Report
http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2012/package/is_rapport_2012_en.pdf
(pristupljeno 7.9.2015)

3. PREGOVORI O PRISTUPANJU ISLANDA EVROPSKOJ UNIJI

Od kada je Island prvi put podnio zahtjev za članstvo do početka pregovora o pristupanju prošlo je dvije godine. Na osnovu pozitivnog mišljenja Komisije u februaru 2010. godine, Savjet je u junu iste godine donio odluku da se otvore pregovori o pristupanju Islanda Evropskoj uniji⁹. Međutim, nakon formiranja nove vlade, nakon parlamentarnih izbora u proljeće 2013. godine, organi vlasti Islanda su donijeli odluku da suspenduju pregovore o pristupanju.

Tokom osamnaest mjeseci aktivnih pregovora, 27 od 33 poglavlja je otvoreno za pregovore, a Island je predstavio pregovaračke pozicije za 29 poglavlja. Tokom ovog procesa, 11 poglavlja je privremeno zatvoreno na isti dan kada je i otvoreno. Međutim, 16 poglavlja je bilo otvoreno kada su pregovori zaustavljeni. Dodatnih šest poglavlja još nije bilo otvoreno, iako su bile definisane pregovaračke pozicije za dva, odnosno poglavlje o bezbjednosti hrane, veterinarstvu i fotosanitarnoj politici i poglavlje o pravosuđu, slobodi i bezbjednosti. Za četiri poglavlja nijesu bile dostavljene pozicije, odnosno poglavlje o poljoprivredi, poglavlje o ribarstvu, poglavlje o slobodi kretanja kapitala i poglavlje o pravu osnivanja preduzeća i slobodi pružanja usluga.

Pregovori o pristupanju Islanda su dobro napredovali posebno u odnosu na druge zemlje koje su podnijele zahtjev za članstvo, kao i s obzirom na sveobuhvatnost procesa. Treba imati u vidu da je opseg procesa pristupanja bio mnogo veći nego kada su npr. Švedska i Finska pregovarale sa EU prije 20 godina. Istovremeno, dvadesetogodišnje članstvo u Evropskom ekonomskom prostoru znatno je olakšalo proces pregovora. Zakonodavstvo Islanda je trebalo da se u velikoj mjeri harmonizuje sa zakonodavstvom EU, pri čemu je u Islandu postojao dogovor u vezi sa administrativnom ekspertizom. Međutim, pet sljedećih faktora je usporavalo proces pregovora:

- Prvo, pregovori o pristupanju su postali mnogo veći i sveobuhvatniji od proširenja EU 2004. i 2007. godine, kada se ukupno 12 novih država članica pridružilo EU. Specijalni skrining proces je dodat kao preduslov za pregovore. To je pomjerilo pregovore za godinu dana;
- Drugo, međunarodna finansijska kriza je stvorila teškoće za obje pregovaračke strane na različite načine;
- Treće, nedostatak jedinstva unutar vlade Islanda usporio je proces i rezultirao nepodnošenjem pregovaračke pozicije za glavna poglavlja, kao što je poljoprivreda;
- Četvrto, odluka vlade Islanda da prekine pregovore sa Unijom 2013. godine dovela je do zaustavljanja brojnih procesa koji se odnose na pregovore;
- Na kraju, spor oko skuše rezultirao je neatvaranjem poglavlja o ribarstvu prije suspendovanja pregovora.

Tokom pregovora, Island je uspio da ispregovara posebne aranžmane, izuzeća i/ili periode prilagođavanja u velikom broju slučajeva. Posebni aranžmani su uglavnom bili zasnovani na onom što je prethodno ostvareno u okviru Evropskog ekonomskog prostora i predstavljalo ponovnu potvrdu ovih ostvarenja. EU je definisala mjerila za zatvaranje (*closing benchmarks*) za sva poglavlja koja su bila otvorena, izuzev za tri poglavlja koja spadaju u opseg ugovora o Evropskom ekonomskom prostoru i pregovaračko poglavlje 27 koje se odnosi na zaštitu životne sredine. Mjerila za zatvaranje predstavljaju uslove koje države treba da ispune prije zatvaranja poglavlja. U mnogim slučajevima, mjerila su se odnosila na smanjenje deficita transponovanja

---

⁹ Iceland, Enlargement Policy, http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/iceland/index_en.htm (pristupljeno 7.9.2015)

akata Evropskog ekonomskog prostora koji spadaju u oblast relevantnog pregovaračkog poglavlja.

Spor oko kvote za lov na skušu i kvote za lov na kitove

Osnovi problem u vezi sa ribarstvom odnosi se na skušu, koja je iz voda Islanda migrirala u vode Škotske i Velsa zbog globalnog zagrijavanja. Ribari su se suočili sa problemom nestašice ribe, kao i padom cijena. Od finansijske krize 2008. godine, Island je počeo da definiše unilateralne kvote za ribu, što je izazvalo oštro protivljenje država članica EU. U 2013. godini, Island je smanjio kvotu za ribu na 15% (određujući kvotu na 123.000 tona), u skladu sa preporukama Međunarodnog savjeta za istraživanje mora, da bi se sačuvao riblji fond i izbjeglo negodovanje EU. Island je pozvao ostale države članice EU, Norvešku i Farska ostrva na kolektivno smanjenje, ali je EU odbila predlog i zaprijetila kontra mjerama. Kontra mjere protiv unilateralnog definisanja kvota za ribu je moguće preduzeti u skladu sa Regulativom 1062 iz oktobra 2012. godine, koja se odnosi na mjere koje se primjenjuju na države koje praktikuju neodrživo ribarstvo. Budući da 39,35% izvoza Islanda čini riba, pokušaj EU da reguliše kvote ulova su shvaćene kao ograničavanje vitalnih nacionalnih interesa. Osim toga, po uzoru na Japan i Norvešku, Island je 2006. godine opet pokrenuo lov na kitove 2006. godine, što je izazvalo oštre kritike evropskih ekologa. Island je definisao kvotu od 180 kitova za 2013. godinu i izvezao ih na japansko tržište.

Izvor: Pasquale De Micco (March 2014), *Iceland: On the verge of withdrawing its EU accession application?*, Brussels: Directorate-General for External Policies, Policy Department.

http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/briefing_note/join/2014/522331/EXPO-AFET_SP%282014%29522331_EN.pdf (pristupljeno 8.9.2015)

Pregovori o pristupanju počeli su sa pitanjima u vezi sa kojima je postojala veća ili manja saglasnost obje pregovaračke strane. Pitanja koja podrazumijevaju posebne aranžmane ili kompromise predstavljala su dio završnih pregovaračkih faza.

Evropska unija je bila spremna da počne pregovore o pet od šest poglavlja koja nijesu bila otvorena u trenutku prekida pregovora:

Poglavlje 3 – Pravo na osnivanje preduzeća i sloboda pružanja usluga;

Poglavlje 4 – Sloboda kretanja kapitala;

Poglavlje 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj;

Poglavlje 12 – Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fotosanitarna politika;

Poglavlje 24 – Pravosuđe, sloboda i bezbjednost.

Postojala je volja obje pregovaračke strane da započnu pregovore u vezi sa svim navedenim poglavljima tokom prve polovine 2013. godine, izuzev poglavlja 11 jer su organi vlasti Islanda željeli da postignu opšti konsenzus unutar pregovaračke grupe o pregovaračkoj poziciji Islanda prije ulaska u pregovore. Postojala je podrška za otvaranje poglavlja 24 u decembru 2012, ali je otvaranje odloženo zbog rezervi koje je nametnula jedna država članica EU. Da pregovori nijesu prekinuti, broj otvorenih poglavlja bi krajem 2013. godine iznosio 31. Poglavlja 12, 24, a vjerovatno i poglavlja 3 i 4 bi bila dodata prethodno otvorenom poglavlju 27, dok bi poljoprivreda (poglavlje 11) i ribarstvo (poglavlje 13), predstavljali dio završnih pregovaračkih faza budući da su bila od najvećeg interesa.

Takođe, završna faza procesa pregovora bi uključila šet drugih poglavlja: poglavlje 27 – zaštita životne sredine (koje je bilo otvoreno bez mjerila za otvaranje i zatvaranje, iako je lov na kitove spadao u ovu oblast), poglavlje 17 koje se odnosilo na ekonomsku i monetarnu politiku, poglavlje 22 u vezi sa ruralnim razvojem i strukturnim fondovima i poglavlje 33 koje se odnosilo na finansijske i budžetske odredbe. To bi, takođe, uključilo završna poglavlja: 34 u

vezi sa institucijama, odnosno na koji način bi Island bio predstavljen u institucijama EU i 35 koje podrazumijeva ostala pitanja.¹⁰

Dijagram 1: Pregovaračka poglavlja

Izvor: Pasquale De Micco (March 2014), *Iceland: On the verge of withdrawing its EU accession application?*, Brussels: Directorate-General for External Policies, Policy Department, str. 20
http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/briefing_note/join/2014/522331/EXPO-AFET_SP%282014%29522331_EN.pdf (pristupljeno 8.9.2015)

¹⁰ Island's Accession Negotiation, A report commissioned by the Icelandic Confederation of Labor, the Confederation of Icelandic Employers, the Icelandic Federation of Trade, and the Iceland Chamber of Commerce. Summary of main conclusions
http://ams.hi.is/wp-content/uploads/2014/03/IIA_EU_Iceland_Report_Executive-Summary.pdf
(pristupljeno 8.9.2015)

Prema Izvješčaju o procjeni statusa pregovora koji je, na zahtjev Ministarstva vanjskih poslova Islanda, izradio Institut za ekonomske studije Univerziteta Islanda¹¹, u momentu prekida pregovora, postojala su oprečna mišljenja u vezi sa poglavljem o poljoprivredi, poglavljem o ribarstvu, poglavljem o slobodi kretanja kapitala i poglavljem o pravu osnivanja preduzeća i slobodi pružanja usluga.

Poglavlja o slobodi kretanja kapitala i pravu osnivanja preduzeća i slobodi pružanja usluga su povezana sa poglavljem o ribarstvu posebno kada je riječ o mogućim ograničenjima stranih investicija u sektor ribarstva Islanda. Što se tiče poglavlja o ribarstvu, važno je osvrnuti se na činjenicu da kada su pregovori suspendovani Evropska komisija nije bila podnijela izvještaj, tako da Island nije mogao podnijeti formalnu pregovaračku poziciju za ovo poglavlje. Budući da pregovaračka pozicija Islanda nije dostavljena teško je procijeniti kako bi pregovarački proces izgledao. No, uzimajući u obzir mišljenje Odbora za vanjske poslove i izvještaje o napretku EU bilo bi teško postići dogovor oko pitanja kao što su formalna vlast nad morskim resursima, ograničenja investicija i zastupanje na međunarodnom planu. Institucije EU imaju veoma široka ovlašćenja za donošenje zakonodavstva u oblasti ribarstva u okviru Unije. Osim toga, EU zadržava nadležnosti koje se odnose na čuvanje resursa kroz Zajedničku politiku ribarstva. Čuvanje resursa ne pokriva samo pravila o dozvoljenom maksimumu ulova i zaštitno-tehničke mjere, već i pitanja marketinga i alokacije kvota za ribu među državama članicama i druga pitanja. Takođe, pretpostavlja se da je spor oko podjele i upravljanja zalihama skuše uticao na otvaranje poglavlja.¹²

Situacija je bila drugačija kada je u pitanju poglavlje o poljoprivredi. Island je izradio Akcioni plan o pripremama koji je podnio Evropskoj uniji. Evropska unija je potvrdila Plan i pozvala Island da podnese pregovaračku poziciju u oblasti poljoprivrede. Pregovaračka pozicija nije bila dostavljena u trenutku zaustavljanja pregovora.

Prilikom prekida pregovora sa Evropskom unijom, Vlada Islanda je akcenat stavila na komunikaciji sa EU na bazi Sporazuma o Evropskom ekonomskom prostoru. Sporazum je vrlo važan u pogledu zakonodavstva i interesa Islanda koji se odnose na izvoz, i to ne samo u pogledu ribarstva, imajući u vidu da proizvodi Islanda uživaju slobodu kretanja u okviru Evropskog ekonomskog prostora.¹³

---

¹¹ Rezime zaključaka Izvješčaja o procjeni statusu pregovora, the Institute of Economic Studies at the University of Iceland <http://www.mfa.is/media/esb/Summary-Conclusions.pdf> (pristupljeno 8.9.2015)

¹² Više o pitanju integracije Islanda u Zajedničku politiku ribarstva EU vidjeti u: Wolf M, (2013). *Iceland's integration into the Common Fisheries Policy*, Reykjavik: Reykjavik University http://skemman.is/stream/get/1946/16204/36623/1/B.Sc._M_Wolf.pdf (pristupljeno 7.9.2015)

¹³ Questions and Answers, Accession Application and Communications with the European Union, Ministry of Foreign Affairs <http://www.mfa.is/tasks/european-co-operation/questions-and-answers> (pristupljeno 8.9.2015)

Pismo ministra vanjskih poslova Islanda Letonskom predsjedavanju EU

U pismu ministra vanjskih poslova Islanda Gunara Sveinsona predsjedavajućem Letonskog predsjedavanja Savjetu Evropske unije Edgarsu Rinkevičsu i evropskom komesaru za politiku susjedstva i pregovore o proširenju Johannes Hanu, upućenom 12. marta 2015. godine, navedeno je da je Vlada Islanda formirana 2013. godine implementirala jasnu novu politiku o pristupnim pregovorima sa EU, te da je odluka ponovljena na sjednici Vlade Islanda 10. marta 2015. godine. U pismu je naznačeno da se pristupni pregovori u potpunosti zaustave, da se pregovaračke strukture rasformiraju, da se obavi procjena procesa pristupanja i dešavanja u Evropskoj uniji. Stoga, Vlada Islanda odlučila je da se uzdrži od učešća u svim aktivnostima koje se odnose na status kandidata.

Odluka je obrazložena na sastancima između premijera Islanda, predsjednika Evropske komisije i predsjednika Evropskog savjeta, koji su održani u julu 2013. godine. Od tada, finalizovana je procjena pristupnog procesa Islanda a ovo pitanje raspravljano u detalje u Parlamentu Islanda. Ugovori u vezi sa IPA fondovima su raskinuti od strane Komisije. Tim povodom, Vlada Islanda nema namjeru da nastavi sa pristupnim pregovorima. Sadašnja politika zamjenjuje sva zalaganja prethodne Vlade u vezi sa pristupnim pregovorima.

Vlada Islanda stoji pri čvrstoj odluci da Island ne treba da se smatra zemljom kandidatom za članstvo u EU, te smatra da EU treba da prilagodi svoje radne procedure u skladu sa odlukom. U pismu je naglašena važnost bliskih odnosa i saradnje između EU i Islanda koji se temelje na Sporazumu o Evropskom ekonomskom prostoru, te da je Vlada Islanda posvećena bliskim odnosima nezavisno od pristupnih razmatranja.

Izvor: Letter to the Presidency of the EU <http://www.mfa.is/media/gunnar-bragi/Bref-ESB-ENS-pdf.pdf>
(pristupljeno 9.9.2015)

PRILOG : KLJUČNI DATUMI U PROCESU PRISTUPANJA ISLANDA EVROPSKOJ UNIJI

Ključni datumi u procesu pristupanja Islanda Evropskoj uniji	
16. 7. 2009.	Island podnosi zahtjev za članstvo u Evropskoj uniji
27. 7. 2009.	Evropski savjet od Evropske komisije traži mišljenje o zahtjevu Islanda
9. 8. 2009.	Evropska komisija šalje upitnik Islandu
1. 10. 2009.	Island dostavlja popunjen upitnik Evropskoj komisiji
22. 11. 2009.	Islandski ambasador pri EU imenovan za glavnog pregovarača za pristupne pregovore
11. 1. 2010.	Delegacija EU otvorena u Reykjaviku
24. 2. 2010.	Evropska komisija usvaja pozitivno mišljenje i preporučuje Savjetu otvaranje pregovora
17. 6. 2010.	Savjet zvanično proglašava Island zemljom kandidatom za članstvo i odlučuje o otvaranju pregovora
26. 7. 2010.	Savjet potvrđuje pregovarački okvir za pristupne pregovore sa Islandom
27. 7. 2010.	Prva međuvladina konferencija o članstvu Islanda u EU
15. 11. 2010.	Početak procesa skrininga
21. 6. 2011.	Završetak procesa skrininga
27. 6. 2011.	Druga međuvladina konferencija; 4 pregovaračka poglavlja (od ukupno 33) otvorena, 2 (privremeno) zatvorena
19. 10. 2011.	Treća međuvladina konferencija; 2 poglavlja otvorena i zatvorena
12. 12. 2011.	Četvrta međuvladina konferencija; 5 poglavlja otvoreno, 4 zatvoreno
30. 3. 2012.	Peta međuvladina konferencija; 4 poglavlja otvorena, 2 zatvorena
24. 5. 2012.	Prijedlog o raspisivanju referenduma o prekidu pregovora sa EU odbijen u Parlamentu Islanda sa 34 glasa protiv i 25 glasova za
22. 6. 2012.	Šesta međuvladina konferencija; tri nova poglavlja otvorena
24. 10. 2012.	Sedma međuvladina konferencija; tri nova poglavlja otvorena
18. 12. 2012.	Osma međuvladina konferencija; šest novih poglavlja otvoreno, jedno zatvoreno
1. 6. 2013.	Island donosi odluku o stopiranju pristupnih pregovora
12. 3. 2015.	Vlada Islanda podnosi zahtjev da Island ne bude smatran zemljom kandidatom za članstvo u EU

Izvor: Iceland, Enlargement Policy,

http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/iceland/index_en.htm

(pristupljeno 7.9.2015)

IZVORI INFORMACIJA

Consolidated version of the Treaty on European Union, OJ C 326, 26.10.2012

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012M/TXT>

(pristupljeno 8.9.2015)

European Commission, Opinion on Iceland's application for membership of the European Union, Relations between EU and Iceland, Brussels, 24 February 2010

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2010/is_opinion_en.pdf

(pristupljeno 8.9.2015)

Island's Accession Negotiation, A report commissioned by the Icelandic Confederation of Labor, the Confederation of Icelandic Employers, the Icelandic Federation of Trade, and the Iceland Chamber of Commerce. Summary of main conclusions

http://ams.hi.is/wp-content/uploads/2014/03/IIA_EU_Iceland_Report_Executive-Summary.pdf

(pristupljeno 8.9.2015)

Iceland, Enlargement Policy, http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/iceland/index_en.htm (pristupljeno 7.9.2015)

Iceland 2011 Progress Report

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2011/package/is_rapport_2011_en.pdf

(pristupljeno 7.9.2015)

Iceland 2012 Progress Report

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2012/package/is_rapport_2012_en.pdf

(pristupljeno 7.9.2015)

Letter to the Presidency of the EU <http://www.mfa.is/media/gunnar-bragi/Bref-ESB-ENS-pdf.pdf> (pristupljeno 9.9.2015)

Ministry of Foreign Affairs, Iceland's Application for Membership of the EU – Factsheet, July 2010 http://www.mfa.is/media/MFA_pdf/Factsheet---Iceland%27s-Application-to-the-EU---July.pdf

(pristupljeno 8.9.2015)

Pasquale De Micco (March 2014), *Iceland: On the verge of withdrawing its EU accession application?*, Brussels: Directorate-General for External Policies, Policy Department

http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/briefing_note/join/2014/522331/EXPO-AFET_SP%282014%29522331_EN.pdf (pristupljeno 8.9.2015)

Questions and Answers, Accession Application and Communications with the European Union, Ministry of Foreign Affairs

<http://www.mfa.is/tasks/european-co-operation/questions-and-answers> (pristupljeno 8.9.2015)

Rezime zaključaka Izvještaja o procjeni statusu pregovora, the Institute of Economic Studies at the University of Iceland <http://www.mfa.is/media/esb/Summary-Conclusions.pdf> (pristupljeno 8.9.2015)

Wolf M, (2013). *Iceland's integration into the Common Fisheries Policy*, Reykjavik: Reykjavik University
http://skemman.is/stream/get/1946/16204/36623/1/B.Sc._M_Wolf.pdf
(pristupljeno 7.9.2015)